

ZMf
Kousteensedijk 7
4331 JE Middelburg

0118 654180
info@zmf.nl
www.zmf.nl

NL91 TRIO 0391 0627 27

Waterschap Scheldestromen
Consultatie VKA Zak van Zuid-Beveland
Postbus 1000
4330 ZW Middelburg

Datum 19 mei 2026
Onderwerp Zienswijze op concept-Voorkeursalternatief (VKA) en MER fase 1
Dijkversterking Zak van Zuid-Beveland

Geachte heer/mevrouw,

Het concept-Voorkeursalternatief (VKA) en MER fase 1 voor de 'Dijkversterking Zak van Zuid-Beveland' ligt van 8 april 2026 tot en met 19 mei 2026 ter inzage. Graag maken wij, mede namens Stichting Het Zeeuwse Landschap en Vogelbescherming Nederland, van de mogelijkheid gebruik om te reageren. Eerder hebben wij een zienswijze ingediend op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Wij waarderen de inspanningen die sindsdien zijn verricht om tot een onderbouwde keuze te komen, inclusief de brede beschouwing van verschillende oplossingsrichtingen en de aandacht voor duurzaamheid en omgevingskwaliteit.

Wij zien dat in de verkenningsfase zorgvuldige afwegingen zijn gemaakt en dat op meerdere onderdelen serieus is gekeken naar de effecten op natuur, landschap en omgeving. Tegelijkertijd constateren wij dat er op enkele punten nog aandachtspunten zijn in de onderbouwing en uitwerking van het voorkeursalternatief. Deze hebben met name betrekking op het alternatievenonderzoek, de invulling van natuurbelangen en de uitwerking richting de vervolgfase.

Met deze zienswijze geven wij u graag een aantal punten mee ter overweging bij de verdere uitwerking van dit project.

Onderzoek naar systeemalternatieven

Een belangrijk aandachtspunt betreft het niet volwaardig meenemen van systeemalternatieven, zoals de opslibpolder/meegroeilandschap. Uit de stukken blijkt dat deze optie niet in het MER is onderzocht, ondanks dat de mogelijke meerwaarde en de bredere gebiedsopgaven worden erkend. Volgens ons is hier geen gevolg gegeven aan de verplichte zorgvuldige afweging waar een MER aan hoort te voldoen.

Wij begrijpen dat hierbij een rolverdeling wordt gezien tussen Waterschap Scheldestromen en het Rijk. Tegelijkertijd menen wij dat het, gezien de samenloop van opgaven op gebied van onder andere natuur en klimaatadaptatie, essentieel is om dergelijke alternatieven ook binnen dit project inhoudelijk te beschouwen.

Wij verzoeken daarom om:

- ✦ in het vervolgproces alsnog aandacht te besteden aan systeemalternatieven, specifiek in de vorm van 'opslibpolders' of 'meegroeilandschappen';
- ✦ duidelijk te maken hoe een eventuele parallelle verkenning inhoudelijk wordt verbonden met dit project.

Afwegingskader en "sober en doelmatig"

Wij constateren dat de keuze voor het VKA in belangrijke mate wordt gedragen door overwegingen van kosten en doelmatigheid gesteld vanuit het kader van het Hoogwaterbeschermingsplan (HWBP). Tegelijkertijd geven wij aan, net zoals in onze eerdere zienswijze, de invulling van "sober en doelmatig" expliciet breder te bezien. Het HWBP-stappenplan benadrukt immers dat doelmatigheid ook betrekking heeft op:

- ✦ lange termijn effectiviteit & lange termijn kosten-batenanalyse;
- ✦ ruimtelijke kwaliteit;
- ✦ maatschappelijke meerwaarde.

Daarnaast zien wij een kans om in de Life Cycle Costing-benadering meer aandacht te geven aan effecten op natuurkwaliteit en de bredere systeemwerking van het gebied. Een uitwerking van bovenstaande hebben wij ondanks onze eerdere suggesties niet in het voorliggende stuk teruggevonden, wij vragen u opnieuw hier inhoudelijk op in te gaan.

Inzicht in cumulatieve effecten

De Westerschelde is een gebied waar verschillende opgaven samenkomen. In de stukken worden relevante programma's en kaders benoemd, zoals de Natuurherstelverordening (NHV), Natura 2000, Kaderrichtlijn Water (KRW) en Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). Wij zien kansen om deze samenhang nog nadrukkelijker te benutten in de verdere uitwerking.

Ook vragen wij aandacht voor de wijze waarop cumulatieve effecten worden betrokken. In een gebied met veel drukfactoren op ecologie is het waardevol om de optelsom van ingrepen expliciet in beeld te brengen.

Wij verzoeken om:

- ✦ in het vervolgproces een integrale systeemanalyse te betrekken;
- ✦ cumulatieve effecten explicieter mee te nemen in de beoordeling.

Beoordeling van het voorkeursalternatief

Wij begrijpen en ondersteunen de keuze om primair in te zetten op een binnenwaartse versterking. Hiermee wordt grotendeels voorkomen dat extra druk ontstaat op de kwetsbare buitendijkse Natura 2000-gebieden.

Tegelijkertijd constateren wij dat deze keuze uiteraard leidt tot effecten binnendijs, onder andere op natuur in het Natuurnetwerk Zeeland en ook delen van Natura 2000. In dat licht worden ook compensatie en

mitigatie in de stukken benoemd. Deze worden nog te beperkt concreet uitgewerkt. Bovendien ontbreekt volgens ons uitleg over hoe landschapskwaliteit geborgd wordt zoals erfgoed en landschapswaarden.

Wij geven u mee dat het belang van een goede uitwerking groot is en vragen om:

- ✦ het uitgangspunt te hanteren dat er geen netto verlies aan natuurkwaliteit optreedt;
- ✦ ook tijdelijke achteruitgang dient te worden gecompenseerd, zodat herstel wordt versneld;
- ✦ compensatie bij voorkeur in of zo dicht mogelijk bij het geraakte gebied te realiseren;
- ✦ te vermelden hoe landschapskwaliteit, zoals erfgoed en landschapswaarden, geborgd worden.

Natuurinclusief ontwerp en beheer

Wij zien aanknopingspunten voor natuurinclusiviteit in het project en moedigen aan om deze verder te versterken. Dat betreft onder andere materiaalkeuze, ruimte voor ecologie bij de inrichting en het langjarige en toekomstige beheer. Wij pleiten ervoor om natuurinclusiviteit niet alleen als meekoppelkans te benaderen, maar als leidend principe voor het gehele traject, inclusief beheer.

Specifiek zien wij kansen in:

- ✦ het aanpassen van het maaibeheer, waarmee relatief eenvoudig winst voor biodiversiteit kan worden behaald;
- ✦ keuze voor duurzame en natuurinclusieve materialen;
- ✦ geen staalslakken toe te passen;
- ✦ het borgen dat inrichting en beheer in samenhang worden gezien;
- ✦ bijzondere of beschermde flora te behouden of eventueel transporteren naar de nieuwe dijk.

Bescherming van vogels en uitvoering

De Westerschelde en de aangrenzende gebieden zijn van groot belang voor vogels. Het is essentieel dat er nadrukkelijk aandacht is voor dit aspect bij de verdere uitwerking.

Wij vragen u daarom met ons te delen hoe:

- ✦ bestaande hoogwatervluchtplaatsen in beeld zijn gebracht en hoe deze worden versterkt;
- ✦ bij de planning van werkzaamheden rekening wordt gehouden met broed- en rustseizoen;
- ✦ bij de uitvoering verstoring zoveel mogelijk wordt beperkt, bijvoorbeeld door een zorgvuldige fasering;
- ✦ in het ontwerp rekening is gehouden met geschikte en ongeschikte materialen zodat negatieve effecten worden voorkomen.

Als handreiking geven wij u de brochure mee zoals opgesteld door Vogelbescherming: 'Rekening houden met vogels tijdens dijkwerkzaamheden'. Beschouw deze brochure ook als formele inbreng in deze zienswijze.

Recreatie, zonerings, communicatie en monitoring

Recreatieve druk is een belangrijke factor in het gebied met negatieve effecten op de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen. Binnen deze werkzaamheden vinden wij het belangrijk dat én zien wij oplossingen in:

- ✦ het gericht afsluiten van kwetsbare trajecten;
- ✦ het aanbieden van logische alternatieve routes;
- ✦ waar mogelijk verminderen van verstoring langs de dijk.

Daarnaast biedt dit project de uitgelezen mogelijkheid om actieve communicatie in te zetten:

- ✦ door inzichtelijk te maken welke natuur wordt beschermd en op welke wijze;
- ✦ dit te gebruiken om bewustwording te vergroten over de natuurwaarden langs de Westerschelde.

Wij onderschrijven het belang van een goed monitoringsprogramma, zeker gezien de omvang en complexiteit van het project. Wij verzoeken daarom om een concreet monitoringsprogramma op te stellen met duidelijke doelen en ruimte om tussentijds bij te sturen op basis van resultaten. Deze resultaten kunnen daarmee ook dienen als belangrijke bijdragen aan het Natuurherstelplan van de Natuurherstelverordening.

Tot slot

Wij spreken onze waardering voor de zorgvuldigheid waarmee het proces tot nu toe is doorlopen en het betrekken van de natuurorganisaties tot nu toe en zien graag dat deze ook in de vervolgfase wordt voortgezet. Wij vragen om deze betrokkenheid structureel te borgen, zodat kennis en ervaring optimaal benut kunnen worden.

Wij hechten veel waarde aan de genoemde aandachtspunten en vertrouwen erop dat u deze meeneemt in de verdere uitwerking. Volgens ons biedt dit project veel kansen om waterveiligheid te verbeteren én tegelijkertijd bij te dragen aan een sterk, robuust en toekomstbestendig ecosysteem.

Mede namens Stichting Het Zeeuwse Landschap en Vogelbescherming Nederland.

Met vriendelijke groet,

Ira von Harras

Directeur